

Att. Henriette Oldager
Miljø- og Fødevareministeriet
Fødevarestyrelsen
Stationsparken 31-33
2600 Glostrup

29. september 2019

Vedr. høring over forslag til dyrevelfærdslov.

Det Dyreetiske Råd har modtaget en henvendelse fra Fødevarestyrelsen dateret d. 3. september 2019 vedr. høring over forslag til dyrevelfærdslov (J.nr. 2019-15-30-00008). Det Dyreetiske Råd har følgende bemærkninger.

Det Dyreetiske Råd har i 2018 haft en tidligere version af forslaget til en dyrevelfærdslov i høring¹. Rådet er bekendt med, at det pågældende forslag er bortfaldet som følge af folketingsvalget, og at udkastet i indeværende høring derfor er at betragte som et nyt lovforslag. Der er dog en høj grad af sammenfald mellem de to forslag, og Rådet vil derfor i det følgende tage udgangspunkt i de tidligere fremsendte bemærkninger.

Rådet kan fortsat, i lighed med det tidligere høringssvar, tilslutte sig det overordnede formål med dyrevelfærdsloven, jf. høringssvaret, om en forenkling af lovgivningsstrukturen på dyrevelfærdsområdet, der gør lovgivningen mere overskuelig og brugervenlig i praksis. Rådet kan tillige fortsat bakke op om, at regler vedr. dyr i højere grad fastsættes i bekendtgørelser for at sikre en øget smidighed i forhold til at kunne tilpasse reglerne udviklingen på området i relation til anerkendte praktiske erfaringer og forskningsresultater.

Rådet noterer tillige fortsat, at forslaget som udgangspunkt er en strukturændring af lovgivningen på dyrevelfærdsområdet, der med en rammelov giver mulighed for at fastsætte nærmere bestemmelser i bekendtgørelser. Rådet minder fortsat om, at det naturligvis er afgørende, om og hvordan rammerne anvendes og dermed, hvad de efterfølgende bekendtgørelser indeholder. Rådet understreger i forlængelse heraf, at der med forenklingen af lovstrukturen ikke må ske forringelser for dyrene i den lovmæssige beskyttelse.

Vedr. § 1: Loven har til formål at fremme god dyrevelfærd, herunder beskytte dyr, og fremme respekt for dyr som levende væsener. Loven har endvidere til formål at varetage dyreetiske hensyn.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at Miljø- og Fødevareministeriet ønsker at fremhæve, at lovens formål er at fremme respekt for dyr som levende væsener samt at præcisere, at det vil være muligt at udstede bekendtgørelser i medfør af loven, både med henblik på at beskytte dyrenes velfærd og af etiske årsager, hvor der ikke nødvendigvis er en risiko for dyrenes velfærd.

Det Dyreetiske Råd efterlyste i sin Udtalelse om dyreværnsloven (2016)² fokus på at udvise respekt for dyr, både i overvejelser om lovens afgrænsning (s. 12), og i overvejelser om formål med brug af dyr (s. 14-15). Rådet hilser på den baggrund velkomment, at respekt for dyr fremhæves, og at det præciseres, at også andre dyreetiske hensyn end dyrevelfærd kan danne grundlag for lovgivning. Rådet minder samtidig om, at dyreetik er et komplekst emne, hvor flere etiske værdier kan være på spil, jf. Rådets notat om Dyreetik, dyrevelfærd og Det Dyreetiske Råd (2016)³. Som for den forrige generelle bemærkning til loven gælder derfor, at det vil være afgørende, hvordan denne mulighed anvendes.

Det fremgår videre af lovbemærkningerne, at når formålsbestemmelsen alene betegner dyr som levende væsener og ikke som følede eller sansende væsener, skal det ses i lyset af, at loven omfatter alle dyr, og at der i dag ikke er videnskabelig dokumentation for, at alle dyr er i stand til at føle og opfatte eller sanse smerte og lidelse. Det nævnes i forlængelse heraf, at dyr, der traditionelt holdes som husdyr, er sansende væsener, mens den manglende dokumentation gælder fx insekter, orme og snegle. Det Dyreetiske Råd er enig i denne fremstilling af det faglige grundlag, givet at "sansende" skal forstås som svarende til det engelske ord "sentient", og ikke blot det at have et sanseapparat. At medtage betegnelsen "sansende" vil derfor give nogle udfordringer, som ikke ville være tilfældet, hvis lovgivningen kun omfattede hvirveldyr, som det ses i nogle lande.

Rådet har dog alligevel overvejet det hensigtsmæssige i også at medtage betegnelsen "sansende" i formålsbestemmelsen. På den ene side vil man ved ikke at medtage betegnelsen "sansende" være på sikker faglig grund for alle de dyrearter, som loven omfatter. Dette kan være hensigtsmæssigt for at sikre, at der ikke sås tvivl om lovens gyldighed for fx insekter, orme og snegle, og dermed om behovet for også at udvise respekt for dyr af disse arter. På den anden side er langt hovedparten af loven, og de bekendtgørelser, der udstedes i medfør heraf, kun relevant for de dyrearter, der betragtes som sansende. Og det kan være hensigtsmæssigt at fremhæve dette direkte i lovteksten for at fremme den respekt for dyrenes velfærd, som formålsbestemmelsen lægger op til.

Hvis betegnelsen "sansende" medtages i selve formålsbestemmelsen, dvs. teksten lyder "... fremme respekt for dyr som levende og sansende væsener", og ikke kun nævnes i lovbemærkningerne, udestår stadig et behov for at redegøre for, hvordan dette skal forstås i relation til de dyrearter, hvor der savnes videnskabelig dokumentation. Rådet peger på, at man i så fald kan vende fokus i lovbemærkningerne. I stedet for at redegøre for hvilke dyr, der er sansende, selv om det ikke nævnes i lovteksten, kan man forklare, hvilke der med den nuværende viden ikke anses for at være det.

Vedr. § 2: Dyr er levende væsener og skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at ændringen af lovens navn til "Dyrevelfærdsloven" bl.a. begrundes med et ønske om at signalere, at den videnskabelige viden om dyrs adfærd har udviklet sig over tid. Det Dyreetiske Råd finder, at den samme overvejelse gør sig gældende i forhold til ordet "angst". I dag bruges "angst" mere om sygelige tilstande. Betegnelsen "frygt" bruges om den følelse, der relaterer til situationer/stimuli, som af individet opfattes som farlige eller potentielt farlige, og som må antages at være det,

dyrenes skal beskyttes mod jf. § 2. Rådet anbefaler derfor, at ordet ”angst” erstattes med ordet ”frygt”.

Vedr. § 3: Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Rådet har noteret, at lovforslagets § 3 blot viderefører den nuværende dyreværnslovs § 2 om, at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles i overensstemmelse med deres behov. Det fremgår imidlertid af lovbemærkningerne, at der ved vurdering af dyrets behov skal tages hensyn til dyrets art, graden af udvikling, tilpasning og tamhed. Samt at graden af udvikling i denne sammenhæng skal forstås som dyrets placering i det zoologiske system – hvirveldyr (pattedyr, fugle, krybdyr, padde og fisk) eller ikke-hvirveldyr (pighuder, bløddyr, leddyr, orme m.v.) og ikke som udviklingsstadier (fx fostre) indtil fødsel/klækning.

Det Dyreetiske Råd finder formuleringen ”graden af udvikling” både uklar, unødvendig og uhensigtsmæssig. Med uddybningen som skitseret herover antydes et meget fast hierarki i dyreriget, som der ikke i alle tilfælde er belæg for. Samtidig er det vanskeligt at se, hvilke hensyn ”graden af udvikling” med den skitserede forståelse tilføjer i forhold til ”dyrets art”. Og endelig kan en sådan formulering fremme en forskelsbehandling af dyr, der ikke hviler på den viden om dyrenes behov, der ellers lægges op til. Rådet er klar over, at formuleringen ikke er en del af selve lovteksten, blot lovbemærkningerne. Men da lovbemærkningerne kan indgå i en senere vurdering ved anvendelsen af loven, anbefaler Rådet, at formuleringen ”graden af udvikling” slettes.

Det Dyreetiske Råd finder til gengæld, at det bør overvejes at inddrage hensyn til udviklingsstadier af fostre og æg indtil fødsel/klækning. Jf. Rådets Udtalelse om dyreværnsloven (2016)², er pattedyrenes fostre i den sidste tredjedel af deres normale udviklingsperiode, dvs. den sidste del af drægtighedsperioden, dækket af dyreforsøgsloven, men ikke af dyreværnsloven (s. 6). Rådet peger videre på, at der i dyreværnsloven ikke er anført en klar tilkendegivelse af, hvornår i udviklingsprocessen af fx fostre og æg, at et dyr er omfattet af loven, og at afgrænsningen kan have betydning ved vurderingen af lovovertrædelser (s. 11). Rådet nævner her som eksempel håndtering af fostre ved aflivning af drægtige dyr, hvilket i forhold til indeværende høring er relevant ved vurderinger af overtrædelse af bekendtgørelser, der udstedes efter den foreslåede § 26. stk. 2., hvor ministeren kan fastsætte nærmere regler om håndtering af fostre i forbindelse med aflivning, herunder slagtning, af drægtige landbrugsdyr og heste i den sidste tiendedel af drægtighedsperioden.

Vedr. § 7: Det er forbudt at lade et dyr deltage i dyrekampe. Det er endvidere forbudt at afholde dyrekampe.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at Miljø- og Fødevarerministeriet med lovforslaget ønsker at udvide hundelovens forbud mod hundekampe, således at forbuddet ikke alene retter sig mod hunde, men mod alle dyr.

Det Dyreetiske Råd kan tilslutte sig forslaget.

Vedr. § 9: Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst én gang om dagen.

Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på fritgående dyr på græs eller lignende. Sådanne dyr skal dog tilses jævnlige.

Stk. 3...

Stk. 4. Ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling kan fastsætte regler om, at dyr skal tilses oftere end nævnt i stk. 1. Ministeren kan fastsætte regler om, hvor ofte dyr, som nævnt i stk. 2, skal tilses.

Forslaget indebærer, at ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling kan fastsætte regler om hyppigere tilsyn af visse dyr, både ved indendørs hold og når dyrene er på fold eller græs. Det Dyreetiske Råd kan tilslutte sig dette. Rådet pegede i sin Udtalelse om brug af dyr til rewilding ved naturforvaltning (2018)⁴ på behovet for at sikre tilstrækkelig overvågning af udegående dyr i kritiske perioder (se s. 15-17). Rådet har noteret, at der i lovforslagets bemærkninger er opmærksomhed på, at også dyr, der udsættes til naturpleje, herunder rewilding, er omfattet. Rådet ser i forlængelse heraf frem til, at muligheden i § 9, stk. 4 anvendes og peger på, at det jf. Rådets anbefalinger i den omtalte udtalelse kan være relevant også at stille lovmæssigt krav om at udarbejde en forvaltningsplan ved udsætning af dyr i rewilding-projekter.

Vedr. § 11: Ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling kan fastsætte regler om behandling og håndtering af dyr, herunder om indfangning af dyr, opbinding af dyr, herunder forbud mod opbinding, forhold om fødsel og nyfødte dyr, oplæring og træning af dyr, artsfællekontakt, flytning af dyr, forbud mod behandling af dyr med henblik på at skjule sygdomssymptomer, brug af hjælpemidler samt forbud mod brug af tvangsmidler.

Stk. 2....

Stk. 3....

Stk. 4. Ministeren kan fastsætte regler om mærkning og registrering af dyr af dyrevelfærdsmæssige hensyn.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at bemyndigelsen i den foreslåede § 11, stk. 1 kan anvendes til at fastsætte regler om artsfællekontakt, fx ved hold af heste. Det Dyreetiske Råd har tidligere udtalt sig om lovkrav om kontakt med artsfæller ved hold af heste i høringssvar til lov om hold af heste (2016)⁵. Rådet har udtrykt betænkelighed ved at stille et decideret lovkrav om, at heste opstaldes mindst to sammen, da det kan medføre utilsigtede praktiske problemer. Rådet har i stedet foreslået, at der stilles krav om adgang til fold med artsfæller, så hestene på denne måde sikres social kontakt og mulighed for at udfolde social adfærd med andre heste.

Det fremgår desuden af lovbemærkningerne, at bemyndigelsen i den foreslåede § 11, stk. 1, vil kunne anvendes til at fastsætte regler, som kan afløse bestemmelserne i § 4, nr. 1 og nr. 2 i lov om værn for dyr, jf. lovbekendtgørelse nr. 335 af 8. juli 1983, vedrørende transport og vejning af levende fisk. Ifølge disse regler er det forbudt at transportere levende fisk ved hjælp af bl.a. stænger og kroge anbragt gennem fx gællerne eller kæberne, samt ved vejning af levende fisk at stikke vægtredskabets krog gennem fisken. Bestemmelserne i § 4, nr. 1 og 2, er holdt i kraft med den nugældende dyreværnslovs § 32, stk. 2, indtil de afløses af regler fastsat i medfør af loven, hvilket endnu ikke er sket.

Det Dyreetiske Råd satte i sin Udtalelse om lystfiskeri (2013)⁶ fokus på velfærd hos fisk. Rådet pegede her bl.a. på behovet for at øge lystfiskeres kendskab til gældende regler og anbefalinger (s. 25). På baggrund af dette og set i lyset af lovforslagets overordnede formål – at gøre lovgivningen mere overskuelig og brugervenlig i praksis – anbefaler Rådet, at bemyndigelsen i den foreslåede § 11, stk. 1 anvendes til at få disse regler beskrevet i en mere moderne og tilgængelig kontekst.

Endelig fremgår det af lovbemærkningerne, at bemyndigelsen i den foreslåede § 11, stk. 4 vil kunne anvendes til at stille krav om mærkning og registrering af dyr af alle dyrearter ud fra dyrevelfærdsmæssige hensyn, fx katte. Det Dyreetiske Råd har i Udtalelsen om katte (2004)⁷ drøftet spørgsmål om mærkning og registrering af katte. Rådet mente, at alle ejerkatte som udgangspunkt bør være mærkede og registrerede, selv om dette ikke er muligt i praksis for alle ejere af alle katte. Rådet mente dog ikke, at der bør stilles et decideret lovkrav om mærkning og registrering af ejerkatte. I modsætning til hunde, hvor mærkningen er afgørende i forhold til spørgsmål om ansvar og evt. erstatning, hvis hunden har forvoldt skade, så Rådet ikke det samme behov i relation til katte, der erfaringsmæssigt ikke giver anledning til større skader eller erstatningssager.

Mærkningen har efter Rådets opfattelse sin primære berettigelse ved at sikre, at en bortkommen kat kan komme tilbage til sin ejer, at katten ikke bliver indfanget som herreløs og evt. aflivet, samt at man i tilfælde hvor katten påfører andre mennesker gener, kan finde frem til kattens ejer og pålægge denne ansvaret for at træffe passende foranstaltninger for at bringe generne til ophør. Alle ikke-mærkede katte vil omvendt kunne blive betragtet som herreløse og blive indfanget og aflivet.

Vedr. § 19, stk. 2.: Ved fastsættelse af regler efter stk. 1 om dyr i landbruget skal der fastsættes overgangsordninger, der sikrer, at landbruget får rimelig tid til at omstille sig.

Det Dyreetiske Råd tilslutter sig forslaget i § 19, stk. 2 om, at der fastsættes passende overgangsordninger. Rådet gør imidlertid opmærksom på, at der ikke altid er enighed om, hvad der anses som ”rimelig tid til at omstille sig”. I Rådets Udtalelse om dyreværnsloven (2016)², fandt Rådet, at det sker alt for ofte, at hensyn til mennesker automatisk tilsidesætter hensyn til dyr, og at hensyn til dyr kun inddrages som en sekundær overvejelse. Rådet peger derfor på risikoen for, at dyrene kan blive tabere i den proces, og foreslår at fokus på dyrevelfærd fremhæves i § 19, stk. 2 med flg. tilføjelse: ”..... at landbruget får rimelig tid til at omstille sig, samtidig med, at dyrenes velfærd tilgodeses.”

Det Dyreetiske Råd kan på den baggrund endvidere tilslutte sig, at § 4, stk. 4 i den nugældende dyreværnslov, hvorefter regler om dyr i landbruget fastsættes efter forhandling med miljø- og fødevareministeren og de organisationer, der efter miljø- og fødevareministerens skøn særligt berøres af reglerne, ikke videreføres i indeværende lovforslag.

Vedr. § 20: Ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling kan fastsætte regler om udendørs hold af landbrugsdyr og dyr af heste- eller æselarten eller krydsninger heraf, herunder om mulighed for skygge og adgang til stald eller læskur.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om, at landbrugsdyr samt heste og æsler af bestemte racer og krydsninger heraf kan holdes ude døgnet rundt i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr uden adgang til læskur eller bygning, hvis de naturgivne forhold tillader det.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at bemyndigelsen er ny og indebærer, at ministeren ikke blot kan fastsætte regler, der svarer til gældende regler vedr. malkekvæg og heste, men også regler der omfatter andre landbrugsdyr.

Det Dyreetiske Råd peger i sin Udtalelse om brug af dyr til rewilding ved naturforvaltning (2018)⁴ på en række potentielle problemområder ved hold af udegående dyr, og hvor dyr kan være af andre arter end kvæg og heste. Rådet kan derfor tilslutte sig muligheden for at fastsætte regler for udendørs hold af landbrugsdyr og heste generelt.

Rådet foreslår, at formuleringen ”hold af landbrugsdyr og dyr af heste- eller æselarten eller krydsninger heraf” ændres til det mere præcise ”hold af landbrugsdyr og dyr af domesticerede former af hesteslægten (Equus) eller krydsninger heraf.”

Vedr. § 25: Den, der vil aflive et dyr, skal sikre sig, at dyret aflives så hurtigt og så smertefrit som muligt.

Stk. 2. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om aflivning, herunder slagtning af dyr. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om forbud mod visse former for aflivning, herunder slagtning, samt regler om, at aflivning, herunder slagtning, af visse dyr kun må foretages af en dyrlæge eller en anden særlig uddannet person.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at dyreværnslovens § 13, stk. 1, 2. pkt., om forbud mod aflivning af dyr ved drukning, ikke videreføres i en form, hvor dette gælder alle dyrearter. Begrundelsen er, at der for en række laverestående dyrearters vedkommende, fx insekter og snegle, ikke synes at være videnskabelig dokumentation for, at disse føler smerte og lidelse ved drukning.

Det fremgår videre af lovbemærkningerne, at bemyndigelsen i lovforslagets § 25, stk. 2, vil blive brugt til i bekendtgørelsesform at fastsætte et forbud mod at aflive hvirveldyr, undtagen fisk, ved drukning. Endelig bemærkes det, at såfremt der senere kommer videnskabelig dokumentation for andre dyrearters mulige evne til at føle smerte og lidelse ved drukning, kan der i takt hermed fastsættes regler for disse.

Det Dyreetiske Råd anførte i sin Udtalelse om dyreværnsloven (2016)², at lovgivningen skal give mening i forhold til den praksis, der generelt anses for acceptabel (s. 12). Dette kunne fx gælde den forskel, der er på, om der er tale om aflivning af fx en hund eller en edderkop. Rådet påpeger dog videre, at der uanset et evt. mangelfuldt vidensgrundlag bør udvises respekt for dyrene som de levende væsener, de er, uafhængigt af deres værdi for mennesker.

Det Dyreetiske Råd kan på den baggrund tilslutte sig forslaget, men Rådet udtrykker samtidig bekymring for, om dette vil stille hvirvelløse dyr endnu ringere end i dag, når deres interesser skal afvejes mod hensyn til mennesker. Forskningen på netop hvirvelløse dyrs velfærd er stigende i disse år, og Rådet opfordrer derfor til, at denne udvikling følges nøje, så lovgivningen om nødvendigt kan tilpasses ny viden.

Med hensyn til at fastsætte regler for bestemte aflivningsmetoder drøftede Det Dyreetiske Råd dette i Rådets Udtalelse om dyreværnsloven (2016)² (s. 19-20). Det Dyreetiske Råd peger i forlængelse heraf på, at det i en kommende bekendtgørelse om aflivningsmetoder ikke blot bør fremgå, at drukning er forbudt. Der kan også være behov for at fastsætte regler i forhold til anvendelse af andre aflivningsmetoder, fx kvælning, frysning og afhugning af hoveder, der for nogle arter kan resultere i en tilsvarende langvarig dødsproces.

Vedr. § 27: Operative og lignende indgreb, der kan påføre dyret lidelse, bortset fra uvæsentlig smerte af forbigående karakter, må kun foretages af en dyrlæge, medmindre indgrebet er uopsætteligt. Lidelse og smerte skal begrænses i videst muligt omfang.

stk. 5: Ministeren kan fastsætte regler om forbud mod visse typer af operative og lignende indgreb.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at § 4, nr. 3, i lov om værn for dyr, jf. lovbekendtgørelse nr. 335 af 8. juli 1983, stadig er gældende, jf. dyreværnslovens § 32, stk. 2, indtil den afløses af regler fastsat i medfør af loven, jf. indeværende lovforslags § 70, stk. 2. Bemyndigelsen i den foreslåede § 27, stk. 5, vil kunne anvendes til at fastsætte regler, som kan afløse bestemmelserne i den omtalte § 4, nr. 3.

Ifølge den omtalte § 4, nr. 3 er det forbudt at bruge andre levende hvirveldyr end fisk som agn. Det fremgår videre af lovbemærkningerne, at anvendelse af levende fisk som agn indebærer, at de får sat en krog igennem følsomt væv, hvilket må anses for at være omfattet af begrebet ”operative og lignende indgreb”.

Det Dyreetiske Råd anbefalede i sin Udtalelse om lystfiskeri (2013)⁶ et forbud mod brug af levende fisk som agn (s. 33). Rådet tilslutter sig vurderingen af, at anvendelsen af levende fisk som agn indebærer indgreb, der må anses for at være omfattet af begrebet ”operative og lignende indgreb”. Den voksende viden om fisk støtter endvidere antagelsen om, at dette indgreb kan påføre fiskene lidelse, hvilket jf. den foreslåede § 27, stk. 1 også taler for at ophøre med at anvende indgrebet i forbindelse med lystfiskeri. Rådet hilser således velkomment, at de dyrevelfærdsmæssige problemer med denne praksis anerkendes, og Rådet ser frem til, at muligheden for at forbyde brugen af levende fisk som agn anvendes.

Vedr. § 28, stk. 5: Ministeren kan fastsætte regler om hold og fremvisning af dyr i cirkus, forlystelsesparker og lignende virksomheder, herunder om forbud mod hold og fremvisning af visse dyrearter. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om anmeldelse til Fødevarestyrelsen af turné med dyr, herunder arten og antallet af dyr samt turnéplanen.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at den nugældende bestemmelse i dyreværnslovens § 17, stk. 4, hermed foreslås præciseret og ændret således, at bemyndigelsen til ministeren til at kunne fastsætte regler om forbud mod hold og fremvisning af visse dyr i cirkus m.v. også omfatter elefanter og søløver.

Det fremgår videre af lovbemærkningerne, at bemyndigelsen vil blive anvendt til at ændre bekendtgørelse om hold og fremvisning af dyr i cirkus mv., således at det fremover forbydes at holde og fremvise elefanter, søløver og zebraer i cirkus. Det forudsættes, at der i forbindelse med indførelse af et forbud vil blive fastsat passende overgangsregler for de virksomheder, der i dag driver virksomhed med hold og fremvisning af disse dyr, så det sikres, at forbuddet ikke kommer til at udgøre et ekspropriativt indgreb.

Det Dyreetiske Råd har ikke i forbindelse med indeværende høring drøftet, hvorvidt der bør være et forbud mod hold og fremvisning af de nævnte dyr i cirkus eller ej. Rådet har dog tidligere udtalt sig om hold og fremvisning af dyr i cirkus i høringssvar i 2003⁸ og 2008⁹. Rådet har efter anmodning fra miljø- og fødevarerministeren for nylig afgivet Udtalelse om dyreetiske og dyrevelfærdsmæssige overvejelser i forbindelse med omplacering af vilde dyr, der har været holdt i cirkus (2018)¹⁰. Rådet skitserer i udtalelsen en række muligheder og peger på, at det ved indførelsen af et forbud mod vilde dyr i cirkus er vigtigt at tillade en tilstrækkelig overgangsordning til at kunne sikre en ansvarlig afhændelse af dyrene.

Vedr. § 29: Ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling kan fastsætte regler om forbud mod, at dyr, som er blevet underkastet operative og lignende indgreb, der har til formål at ændre dyrets udseende, udstilles eller på anden måde fremvises med henblik på bedømmelse af dyrets ydre, dets brugsegenskaber eller færdigheder.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse har et bredere anvendelsesområde end dyreværnslovens nuværende forbud i § 11, stk. 2, idet bestemmelsen ikke er begrænset til hunde, der har været underkastet operative indgreb i form af hale- og ørekuperinger, men omfatter alle dyr, som er opereret i strid med lovforslagets § 27, hvoraf det fremgår, at operative og lignende indgreb, som har til formål at ændre et dyrs udseende, ikke må foretages.

Det Dyreetiske Råd kan tilslutte sig dette.

Vedr. § 31: Ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling kan fastsætte regler om, at der i forbindelse med erhvervsmæssigt salg af dyr, bortset fra landbrugsdyr og dyr af heste- eller æselarten eller krydsninger deraf, til

private skal udleveres skriftlig information til køberen om forsvarlig pasning og pleje af dyret.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at forslaget er en videreførelse af dyreværnslovens § 18, stk. 3 og 4, dog således at forslaget undtager salg af heste fra kravet om skriftlig information.

Det Dyreetiske Råd har ved flere lejligheder, senest ved høringssvar til høring om forslag til lov om ændring af lov om hold af heste i 2016⁵, peget på, at mange hesteejere ikke har tilstrækkeligt kendskab til heste, og at dette er et område, hvor der bør sættes ind. Rådet vil fortsat opfordre til, at der er opmærksomhed på, om hesteejernes vidensniveau kan løftes gennem lovmæssige tiltag. Rådet anbefaler derfor, at muligheden fastholdes for at kunne stille krav om udlevering af skriftlig information ved salg af heste.

Rådet foreslår, at formuleringen ”landbrugsdyr og dyr af heste- eller æselarten eller krydsninger heraf” ændres til det mere præcise ”landbrugsdyr og dyr af domesticerede former af hesteslægten (Equus) eller krydsninger heraf.”

Vedr. § 34: Ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling kan fastsætte regler om, herunder forbud mod, avl af familie- og hobbydyr.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at forslaget uændret viderefører dyreværnslovens § 12, stk. 3. Det fremgår videre, at bemyndigelsen ikke påtænkes anvendt på nuværende tidspunkt, men giver mulighed for at fastsætte regler baseret på målbare parametre for negative avlegenskaber, såfremt fremtidig videnskabelig viden giver mulighed for at fastlægge sådanne parametre. Det anføres videre, at bestemmelsen sender et vigtigt signal om, at enhver, der avler familie- og hobbydyr, skal have fokus på dyrenes velfærd og sundhed. Formålet med at fastsætte regler i medfør af den foreslåede bemyndigelse er at sikre bedre velfærd for hunde og andre familie- og hobbydyr, som på grund af modetrends avles med fokus på visse karakteristika f.eks. lange ører eller meget flad snude, der kan give sundhedsproblemer for dyrene, som kan kompromittere deres velfærd.

Det Dyreetiske Råd hilser velkomment, at bestemmelsen videreføres, men finder det beklageligt, at der ikke umiddelbart er planer om at anvende den. Rådet har ved flere lejligheder udtalt sig om avl af familie- og hobbydyr. I Udtalelse om avl af dyreracer, hvor fødselsvanskeligheder vil forekomme hyppigt (1998)¹¹, bemærkede Rådet, at overvejelserne omkring avl af dyreracer, der med stor sandsynlighed kun kan føde ved kejsersnit, ikke kun angik Belgisk Blåhvidt kvæg, som udtalelsen tog udgangspunkt i, men også fx visse hunderacer. I Udtalelse om avl af hunde og katte (1999)¹² drøftede Rådet både problemer i relation til avlsmål (fx overtypning) og til arvelige sygdomme. I Udtalelse om familie- og hobbydyr (2008)¹³ mindede Rådet om anbefalingerne fra 1999 og pegede på, at Sverige havde indført regler vedrørende avl af hunde og katte. Rådet henledte i udtalelsen i 2008 samtidig opmærksomheden på, at problemer med arvelige sygdomme og overtypning også er iagttaget ved avl på andre dyrearter. Rådets anbefalinger i relation til avl af hunde og katte blev derfor udbredt til at omfatte avl af familie- og hobbydyr generelt. I høringssvar til høring om forslag til lov om ændring af dyreværnsloven og lov om dyrlæger (2014)⁴ konstaterede Rådet, at problemerne ikke er

løst ad frivillighedens vej og tilsluttede sig forslaget om at indsætte en bemyndigelsesbestemmelse i dyreværnsloven, der gav ministeren mulighed for at fastsætte regler om avl af familie- og hobbydyr.

Det er således nu 20 år siden, at Det Dyreetiske Råd første gang pegede på problemer i relation til avl af hunde og senere også i relation til andre familie- og hobbydyr. Rådet anbefaler, at der indhentes erfaringer fra Sverige og evt. andre lande vedrørende regler for avl af hunde og katte med henblik på at anvende bestemmelsen i § 32 til at fastsætte regler i Danmark. Rådet peger i den forbindelse på, at forhold som fx behov for kejsersnit og operative korrektioner kan indgå i de efterspurgte parametre.

Vedr. § 38: Ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling nedsætter et råd, der ud fra en etisk vurdering skal følge udviklingen inden for dyrevelfærd. Rådet kan afgive udtalelser om spørgsmål inden for dyrevelfærd og dyreetik. Rådet skal endvidere på ministerens begæring afgive udtalelse om særlige spørgsmål vedrørende lovgivningen om dyrevelfærd og dyreetik, herunder rådgive ministeren i forbindelse med fastsættelsen af regler efter denne lov.

Det Dyreetiske Råd bemærker, at betegnelsen ”dyreværn” jf. dyreværnslovens § 25, i forslaget til § 38 erstattes med ”dyrevelfærd og dyreetik”. Rådet hilser velkomment, at dyreetik hermed fremhæves i Rådets kommissorium, og at det samtidig også tydeliggøres, at dyreetiske spørgsmål kan omfatte andet og mere end dyrevelfærd.

§ 49. Ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling kan fastsætte regler om offentliggørelse med navns nævnelse af resultater samt art og omfang af sanktioner på grundlag af kontrol, som gennemføres i henhold til dyrevelfærdslovgivningen eller Den Europæiske Unions forordninger om forhold, som er omfattet af denne lov. Ministeren kan herunder fastsætte regler om, at klage ikke har opsættende virkning.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om, på hvilken måde og i hvilken form registreringspligtige virksomheder med erhvervs-mæssig handel med dyr, opdræt af dyr eller formidling af dyr samt dyrepensioner og dyreinternater skal gøre kontrolresultater efter stk. 1 tilgængelige for offentligheden, herunder på hvilke betingelser virksomheder kan fritages for pligten til at gøre kontrolresultater tilgængelige.

Stk. 3. Ministeren kan fastsætte regler om formen for og omfanget af offentliggørelsen, herunder at offentliggørelsen kan ske i elektronisk form. Ministeren kan bestemme, at visse resultater ikke skal offentliggøres.

Stk. 4. Ministeren kan bestemme, at offentliggørelse skal ske på grundlag af et af ministeren oprettet elektronisk informationssystem om kontrolresultater. Til brug for offentliggørelse kan ministeren på ethvert tidspunkt, herunder periodisk, videregive såvel enkeltstående oplysninger som masseoplysninger fra informationssystemet til en ubestemt kreds af modtagere. Enhver har adgang til fra informationssystemet at få meddelt oplysninger, som enten har været offentliggjort, eller som skal

offentliggøres. Adgangen omfatter såvel enkeltstående oplysninger som masseoplysninger.

Det fremgår af lovemærkningerne, at regler for offentliggørelse skal fastsættes under hensyntagen til anden lovgivning om offentlighed og databeskyttelse. Der nævnes også visse kriterier, der skal være opfyldt, hvis fx navne skal offentliggøres. Det Dyreetiske Råd bemærker, at et af disse kriterier er, at der skal være samfundsmæssige hensyn, som taler for at etablere en offentliggørelsesordning, og at disse samfundsmæssige interesser skal være så tungtvejende, at ordningen – på trods af karakteren af de oplysninger om fysiske og juridiske personer, som kan forventes offentliggjort under ordningen – bør etableres. Rådet finder, at forbrugeres muligheder for at kunne til- og fravælge virksomheder i relation til dyrevelfærdsmæssige hensyn bør tælle som en sådan tungtvejende interesse, der fremmer den største og hurtigst mulige offentliggørelse.

Vedr. § 58, Stk. 5: Forsøg på overtrædelse af §§ 6 eller 7 kan straffes.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at forslaget som noget nyt i forhold til den gældende dyreværnslov indebærer, at forsøg på at anvende levende dyr ved øvelses- og kapskydninger (§ 6) kan straffes. Miljø- og Fødevarerministeriet finder det hensigtsmæssigt, at forsøg på overtrædelse af bestemmelsen bør kunne straffes, idet anvendelse af levende dyr til øvelses- og kapskydning må forventes at kunne påføre dyrene væsentlig smerte og lidelse. Lovforslagets § 7 fastsætter et forbud mod dyrekampe og et forbud mod afholdelse af dyrekampe. Lovforslagets § 58, stk. 5 viderefører muligheden for at kunne straffe forsøg på at lade en hund deltage i hundekampe og afholdelse af hundekampe, dog således at forbuddet udvides til at gælde for alle dyr.

Det Dyreetiske Råd kan tilslutte sig dette.

Med venlig hilsen,

Stine B. Christiansen
Sekretariatsleder

¹ Høringssvar af 16. november 2018 til høring over forslag til dyrevelfærdslov:

<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/hoeringssvar-om-dyrevelfaerdsloven-2018/>

² Udtalelse om dyreværnsloven (2016):

<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/udtalelse-om-dyreværnsloven-2016/>

³ Dyreetik, dyrevelfærd og Det Dyreetiske Råd (2016):

<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/dyreetik-dyrevelfaerd-og-arbejdet-i-det-dyreetiske-raad-2015/>

⁴ Udtalelse om brug af dyr til rewilding ved naturforvaltning (2018):

<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/udtalelse-om-brug-af-dyr-til-rewilding-ved-naturforvaltning-2018/>

- ⁵ Høringssvar af 16. juni 2016 til høring om forslag til lov om ændring af lov om hold af heste:
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/hoeringssvar-om-hesteloven-2016/>
- ⁶ Udtalelse om lystfiskeri (2013):
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/udtalelse-om-lystfiskeri-2013/>
- ⁷ Udtalelse om katte (2004):
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/udtalelse-om-katte-2004/>
- ⁸ Høringssvar af 12. september 2003 til høring om Rådet vedrørende hold af særlige dyrs udtalelse af 21. juli 2003 om fremvisning af vilde dyr i cirkus m.v.:
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/hoeringssvar-om-dyr-i-cirkus-2003/>
- ⁹ Høringssvar af 2. december 2008 til høring over rapport om hold og fremvisning af dyr i cirkus m.v.:
<http://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/hoeringssvar-om-dyr-i-cirkus2008/>
- ¹⁰ Udtalelse om dyreetiske og dyrevelfærdsmæssige overvejelser i forbindelse med omplacering af vilde dyr, der har været holdt i cirkus (2018).
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/udtalelse-om-omplacering-af-vilde-cirkusdyr-2018/>
- ¹¹ Udtalelse om avl af dyreracer, hvor fødselsvanskeligheder vil forekomme hyppigt (1998):
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/udtalelse-om-avl-af-dyreracer-hvor-foedselsvanskeligheder-vil-forekomme-hyppigt-1998/>
- ¹² Udtalelse om avl af hunde og katte (1999):
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/udtalelse-om-avl-af-hunde-og-katte-1999/>
- ¹³ Udtalelse om familie- og hobbydyr (2008):
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/udtalelse-om-familie-og-hobbydyr-2008/>
- ¹⁴ Høringssvar af 28. november 2014 til høring om forslag til lov om ændring af dyreværnsloven og lov om dyrlæger:
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/hoeringssvar-om-dyreværnsloven-og-dyrlægeloven-2014/>